

ตัวแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของ  
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาคร

The People's Participation Development Model In Solid Waste Management  
Of Local Administrative Organizations In Samutsakorn Province

วัชรวิวัฒน์ ศิลปรัตน์\*

(Watcharawipat Silaparatana)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาคร (2) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาคร (3) ศึกษาข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาคร และ (4) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาคร การวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงผสม โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพร่วมกัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณคือ ตัวแทนครัวเรือนในจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 384 คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยเชิงคุณภาพประกอบด้วย (1) ตัวแทนจากส่วนราชการ จำนวน 9 คน และ (2) ตัวแทนจากเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 7 คน โดยใช้เก็บข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่มย่อย

ผลการศึกษาพบว่า (1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาครโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับดังนี้ ปัจจัยความต้องการทำประโยชน์ต่อสังคม ปัจจัยความตระหนัก ปัจจัยความต้องการทางสังคมกับผู้อื่น ปัจจัยความต้องการตอบสนองสถานะทางจิต ปัจจัยการรับรู้ข่าวสาร ปัจจัยความสนใจและห่วงกังวลร่วมกัน ปัจจัยการตกลงร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงชุมชน ปัจจัยความเดือดร้อนไม่พึงพอใจร่วมกัน ปัจจัยความต้องการเกียรติและศักดิ์ศรี ปัจจัยความต้องการอำนาจ ปัจจัยความต้องการรู้จักกับบุคคลสำคัญ และปัจจัยความต้องการอิทธิพล

\*นักศึกษาลัทธิสุตรปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ

มหาวิทยาลัยศรีปทุม 10900 ภายใต้การควบคุมของ รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยากร หวังมหามพร

Doctor of Philosophy Program Department of Public Administration College of Graduate Studies in  
Management Sripatum University 10900

Corresponding author: s\_watcharawipat@hotmail.com

(2) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาครโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับดังนี้ ด้านการได้รับประโยชน์ ด้านการประเมินผล ด้านการดำเนินกิจกรรม ด้านการใช้ประโยชน์ และด้านการวางแผน และผลการวิเคราะห์ข้อมูลการถดถอย พหุคูณเชิงเส้นตรงระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาครกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาครพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ปัจจัยการรับรู้ข่าวสาร ( $X_{17}$  Beta = 0.32) รองลงมาคือ ปัจจัยความต้องการทำในสิ่งที่ประโยชน์ต่อสังคม ( $X_8$  Beta = 0.31) และปัจจัยความต้องการทางสังคมกับผู้อื่น ( $X_6$  Beta = 0.18)

โดยสมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ (Unstandardized) มีดังนี้  $\hat{Y} = 1.07 + (0.08X_2) + (0.06X_3) + (0.07X_5) + (0.12X_6) + (0.22X_8) + (0.10X_{12}) + (0.14X_{15}) + (0.11X_{16}) + (0.35X_{17})$

และสมการถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized) มีดังนี้  $\hat{Z} = 0.14Z_2 + 0.13Z_3 + 0.10Z_5 + 0.18Z_6 + 0.31Z_8 + 0.12Z_{12} + 0.16Z_{15} + 0.11Z_{16} + 0.32Z_{17}$

(3) ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาคร 3 ลำดับแรก ได้แก่ (3.1) ควรมีการประชาสัมพันธ์ถึงหน้าที่ในการจัดการขยะของประชาชนให้มากขึ้น (3.2) หน่วยงานในท้องถิ่นควรจัดกิจกรรมเพื่อรณรงค์การจัดการขยะของประชาชน และ (3.3) ควรจัดให้มีค่าตอบแทนแก่สมาชิกอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้านเพื่อจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น (4) แนวทางการพัฒนาการยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาคร ประกอบด้วย 4 กิจกรรม ได้แก่ (4.1) โครงการจัดการและคัดแยกขยะครัวเรือน (4.2) การจัดโครงการไลน์ประชาสัมพันธ์ลดการใช้ถุงพลาสติก (4.3) การจัดตั้งโครงการสิ่งแวดล้อมเด็กต้นแบบ และ (4.4) การจัดตั้งโครงการธนาคารขยะ

**คำสำคัญ :** การพัฒนา การมีส่วนร่วม การจัดการขยะมูลฝอย

## ABSTRACT

This research aimed to 1) study the people's participation in solid waste management of local administrative organization in Samutsakorn province, 2) study the people's participation level in solid waste management of local administrative organization in Samutsakorn province, 3) study the suggestions in developing the people's participation in solid waste management, 4) study approaching methods in developing the people's

participation in solid waste management of local administrative organization in Samutsakorn province.

This study used mixed method research by using quantitative and qualitative study. Samples of the quantitative research were household representatives, totally 384 samples through the data collecting by questionnaires. Informants of the qualitative research were public sector representatives in Samutsakorn province, totally 9 subjects, and natural resources and environmental protection volunteer network representatives, totally 7 subjects through the focus group discussion method.

The research findings were (1) Factors affecting the people's participation level in solid waste management of local administrative organization in Samutsakorn province, in overall, was found in moderate level, which may arranged the factors as follows: Useful action needs factor, Awareness factor, Social needs factor, Mind response needs factor, Information perception factor, Common interest and concern factor, Common agreement to change the community factor, Common dissatisfaction factor, Honor and dignity needs factor. Power needs factor, important person acquaintance needs factor, and Influence needs factor. (2) The people's participation level in solid waste management of local administrative organization in Samutsakorn province, in overall, was found in high level, which may arranged the aspects as follows: Benefit received aspect, Evaluation aspect, Activity aspect, Using benefit aspect, and Planning aspect. The results of the linear multiple regression analysis between factors affecting people's participation in solid waste management of local administrative organization in Samutsakhon province and the level of people's participation in solid waste management of local administrative organization in Samutsakhon province found that the 3 factors affecting the participation with the highest level of people's participation, firstly, Information perception factor ( $X_{17}$  Beta = 0.32), secondly, Useful action needs factor ( $X_8$  Beta = 0.31), and thirdly, Social needs factor ( $X_6$  Beta = 0.18). The unstandardized regression equation was formed as

$$\hat{Y} = 1.07 + (0.08X_2) + (0.06X_3) + (0.07X_5) + (0.12X_6) + (0.22X_8) + (0.10X_{12}) + (0.14X_{15}) + (0.11X_{16}) + (0.35X_{17})$$
 and the standardized regression equation was formed as

$$\hat{Z} = 0.14Z_2 + 0.13Z_3 + 0.10Z_5 + 0.18Z_6 + 0.31Z_8 + 0.12Z_{12} + 0.16Z_{15} + 0.11Z_{16} + 0.32Z_{17} .$$

(3) Suggestions in developing the people's participation in solid waste management of local administrative organization in Samutsakorn province with 3 highest frequency were as follows: 1) Should have more public advertisement of people's duty in solid waste management, 2) Local agencies should have activities campaign in promoting the people's solid waste management, and 3) Should provide payment for natural resources and environmental protection volunteer to motivate the people's participation. (4) Approaching methods in developing the people's participation in solid waste management of local administrative organization in Samutsakorn province were comprised with 4 activity projects; 1) Household waste management and separation project, 2) Plastic bag reduce through Line application advertisement project, 3) Environment model kids project and 4) Solid waste bank project.

**Keywords :** development, participation, solid waste management

**Article history:** Received 4 June 2019

Revised 20 June 2019

Accepted 22 June 2019

## 1. บทนำ

จังหวัดสมุทรสาครเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม โดยปัจจุบันจังหวัดสมุทรสาครได้ประสบกับปัญหาวิกฤตขยะมูลฝอยตกค้างอยู่ในอันดับ 5 ของประเทศ และมีวิกฤตปัญหาด้านขยะมูลฝอยตกค้างเป็นอันดับ 1 ของพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง โดยพบว่ามีปริมาณขยะมูลฝอยตกค้างประมาณ 1.24 ล้านตัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าจังหวัดสมุทรสาครในปัจจุบันกำลังประสบกับวิกฤตปัญหาด้านขยะมูลฝอย โดยปัญหาขยะมูลฝอยเริ่มจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมมากขึ้น และเป็นปัญหาที่สำคัญที่จังหวัดสมุทรสาครจะต้องเร่งแก้ไข เนื่องจากปัจจุบันขยะมูลฝอยทั้งจากครัวเรือนและโรงงาน มีปริมาณสูงมากถึง 2 แสนตัน/ปี การดูแลเก็บขนขยะมูลฝอยในพื้นที่จังหวัด ส่วนใหญ่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งการบริการเก็บขยะมูลฝอยยังไม่สามารถกระทำได้อย่างทั่วถึง ทำให้มีปริมาณขยะตกค้างในแต่ละวันจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตพื้นที่ที่เป็นชุมชนขนาดใหญ่ มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่น สถานประกอบการโรงงานอุตสาหกรรม และส่วนหนึ่งเกิดจากตลาดนัดประมาณ 142 แห่ง เป็นแหล่งผลิตขยะรายใหญ่ โดยจังหวัดสมุทรสาครได้มอบหมายให้ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่ง ดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะโดยได้มีการระดมความร่วมมือ

จากทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐราชการ ภาคเอกชน และประชาชน โดยได้มีการเน้นให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการจัดการขยะในพื้นที่ชุมชนและท้องถิ่นของตนเอง (สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด, 2560: 24-25) แต่จากการดำเนินงานที่ผ่านมาแล้วยังคงพบว่าประชาชนขาดจิตสำนึกที่จะช่วยกันแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และไม่มีส่วนร่วมในการดูแลรักษา และป้องกันปัญหา ขาดความรู้ด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม (สถาบันที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในราชการ, 2555: 6-7) ซึ่งการสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนดังกล่าวดังกล่าวเป็นสิ่งที่ช่วยให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานในการพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหา และร่วมติดตามผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (นิธินาถ เจริญโกคราช, 2559: 3)

จากสถานการณ์ดังกล่าวจำเป็นต้องมีการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลทางเลือกในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาคร โดยในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะนั้น จำเป็นจะต้องมีการพิจารณาถึงปัจจัยส่วนบุคคล (Kenneth; Stewart; and England, 1989: 165-166 และ Orfield, 1988: 84-85) ปัจจัยความต้องการ (Milbrath and Goel, 1977: 14-21 และ Osborn et al., 1992, : 217-310) ปัจจัยความใส่ใจร่วมกันของชุมชน (Harry; Blair; Fisk; Hall and Schaenman, 1992: 114-116) และปัจจัยทัศนคติของบุคคล (Scavo and Snow, 2016: 314 และ Nie and Verba, 1969: 31) ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ อันจะเป็นฐานคติในการนำไปสู่การสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งจะช่วยให้การกำหนดนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยยกระดับการมีส่วนร่วมให้มีความเข้มแข็งในการทำงานร่วมกัน รวมถึงเกิดการบูรณาการภารกิจได้อย่างเป็นรูปธรรม และมีความยั่งยืนในอนาคตต่อไป

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาคร
2. ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาคร
3. ศึกษาข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาคร
4. ศึกษาแนวทางการพัฒนาการยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาคร

## 2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

### 2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

#### ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

Milbrath and Goel (1997: 2) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมภาคประชาชนว่า หมายถึง กิจกรรมทั้งหลายของประชาชนแต่ละบุคคลที่ต้องการมีอิทธิพลผลักดันหรือยอมรับสนับสนุนต่อรัฐบาลและการเมือง ซึ่งรวมถึงกิจกรรมอันเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการยอมรับสนับสนุนในเชิงพิธีการด้วย นอกจากนี้ ออร์พินท์ สฟโชคชัย (2550) ได้กล่าวเอาไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องมีโอกาสได้เข้าร่วมในการแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแนวทาง ร่วมการแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนา ซึ่งเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ภาคประชาชนสามารถเข้ามาร่วมดำเนินงานได้ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับที่คະນິງนิจ ศรีบัวเอี่ยมและคณะ (2545: 3-5) ได้กล่าวว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารสองทางซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจ กระบวนการดำเนินงาน และการร่วมรับผลประโยชน์ ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนคือหัวใจของการจัดการชุมชน นอกจากนี้ การที่ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนตั้งแต่เริ่มต้น จะก่อให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกันและให้การสนับสนุนในการดำเนินการให้เป็นไปตามแผน ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชนเกิดการพึ่งตนเองมากขึ้น ดังนั้น การมีส่วนร่วมของชุมชนจะก่อให้เกิดการจัดการชุมชน ที่ยั่งยืน (นิรมล กุลศรีสมบัติ และพรสวรรค์ วิเชียรประดิษฐ์, 2560: 3-4)

#### ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

Milbrath and Goel (1977: 14-21) ได้พบว่าปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและกิจกรรมสาธารณประโยชน์ของประชาชน ได้แก่ (1) ปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ ระบบสังคม และสภาพทางการเมือง ปัจจัยด้านนี้อาจมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ (2) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ พันธุกรรม แรงจูงใจ ความเชื่อและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (3) ปัจจัยความต้องการทางจิตใจร่างกายและสังคมซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมประชาชน

Harry; Blair; Fisk; Hall and Schaenman (1992: 114-116) ได้เสนอแนวคิดการมีส่วนร่วม ที่จะพัฒนาชุมชนและสังคมให้มีความเจริญก้าวหน้า โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ (1) ความสนใจและห่วงกังวลร่วมกัน ซึ่งเกิดจากความสนใจและความห่วงกังวลส่วนบุคคล ซึ่งบังเอิญต้องกลายเป็นความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกันของส่วนร่วม (2) ความเดือดร้อนและความไม่พึงพอใจร่วมกัน โดยความเดือดร้อนและความไม่พึงพอใจร่วมกันที่ติดต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่นั้นผลักดันให้พุ่งไปสู่ การรวมกลุ่ม วางแผนและลงมือกระทำร่วมกัน และ

(3) การตกลงร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชน โดยเป็นการตกลงร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนไปในทิศทางที่พึงปรารถนา

สมบัติ อารังธัญวงศ์ (2542: 335) ได้สรุปปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของบุคคลในฐานะปัจเจกชนได้ดังนี้ (1) ปัจจัยความสนใจหรือความผูกพันกับการเลือกตั้งหรือการเมือง มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง (2) ปัจจัยการประกาศตัวสังกัดพรรคการเมือง โดยผู้ที่ประกาศตัวว่าสังกัดพรรคการเมือง จะมีความสนใจที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่มีลักษณะเป็นสาธารณะในระดับสูงกว่าผู้ที่มิได้ประกาศตัว (3) ปัจจัยอายุ คือ ผู้ที่มีอายุมากหรืออาวุโสมีแนวโน้มจะเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆทางสังคมมากกว่าผู้มีอายุน้อยหรือคนหนุ่มสาว (4) ปัจจัยความนิยมตัวบุคคลในการแข่งขันทางการเมือง ถ้าบุคคลใดมีความนิยมตัวบุคคลใดบุคคลหนึ่งในการแข่งขันทางการเมืองย่อมต้องการให้ผู้ที่ตนพอใจได้รับเลือกตั้ง ดังนั้นจึงมีความแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่ตนนิยมมากกว่าบุคคลที่มีได้นิยมในตัวบุคคลใดเป็นพิเศษ (5) ปัจจัยฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมและการศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับความผูกพันทางการเมือง (6) ปัจจัยเพศ โดยเพศชายมีจิตใจสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมมากกว่าเพศหญิง ซึ่งเป็นจากกระบวนการขัดเกลาทางสังคมที่ให้เพศชายเป็นผู้นำทุกด้าน

## 2.2 จัดการขยะมูลฝอย

การจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง หลักการในการดำเนินงานเกี่ยวข้องกับการควบคุม การทิ้ง การเก็บชั่วคราว การรวบรวม การขนส่ง การแปรรูป และการกำจัดขยะโดยคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดทางสุขอนามัย เศรษฐศาสตร์ วิศวกรรม ความสวยงาม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และที่สำคัญที่สุดคือ การยอมรับของสังคมในการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพจะต้องอาศัยวิชาการในหลายด้านประกอบกัน ได้แก่ การบริหาร การเงิน กฎหมาย การวางแผนและวิศวกรรม โดยการจัดการที่ได้ ต้องพิจารณาความเหมาะสมในทุกแง่ทุกมุม เช่น การเมือง ผังเมือง เศรษฐศาสตร์ สาธารณสุข สังคม วิศวกรรม เป็นต้น

การจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน หมายถึงการจัดการด้วยวิธีผสมผสานกันกล่าวคือ ใช้วิธีการลด แยก และการกำจัดขยะรวมถึงการผสมผสานทักษะความรู้ประสบการณ์ตลอดจนทรัพยากรต่างๆระหว่างภาคธุรกิจ หน่วยงานพัฒนาและประชาชนในชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกันหลายมิติ เช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สุขภาพอนามัย สิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชน ดังนั้นโครงการการจัดการขยะควรเป็นส่วนหนึ่งและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน นอกจากนี้ การจัดการขยะในชุมชนที่ดีควรเน้นที่การป้องกันปัญหามากกว่าการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ (นโยบายและกฎหมายด้านการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทย, 2543)

## 2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Kurian (2005: 4) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการของเสียโดยผู้มีส่วนได้เสียอย่างยั่งยืนในอินเดีย โดยการสร้างกรอบเพื่อการจัดการขยะอย่างยั่งยืนเป็นกรอบการทำงานร่วมกันที่ครอบคลุมสำหรับการแก้ไขปัญหา

การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในประเทศกำลังพัฒนาที่มีข้อจำกัด ด้านทรัพยากรซึ่งคุณภาพของบริการดังกล่าวไม่ดีและค่าใช้จ่ายสูงมากโดยไม่มีวิธีการฟื้นตัวอย่างมีประสิทธิภาพ การปรับปรุงความครอบคลุมของการจัดการขยะและการบริการและการเพิ่มประสิทธิภาพของพวกเขาเป็นเงื่อนไขเบื้องต้นในการปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเมือง ทั้งนี้ ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด เช่น ผู้ผลิตขยะ หน่วยประมวลผลขยะหน่วยงานทางการ และองค์กรที่ไม่ใช่หน่วยงานภาครัฐ และสถาบันการเงินเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืน

Wiedemann (1993: 25-27) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ: การวิเคราะห์และการจัดการความขัดแย้งของการตัดสินใจเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะและของเสีย โดยผลการวิจัยพบว่า (1) กรณีที่เกิดความขัดแย้งเกี่ยวกับการจัดการขยะผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจอย่างเป็นทางการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐยินดีที่จะร่วมมือกับกลุ่มผลประโยชน์ของประชาชน แต่ระดับและลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนแตกต่างกันไปในแต่ละกรณี (2) แนวคิดการจัดการความขัดแย้งเป็นแนวทางสำคัญที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยการจัดการความขัดแย้งที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลให้ประชาชนตัดสินใจเข้าร่วมในการจัดการขยะและของเสียมากขึ้น (3) ควรมีการกำหนดกระบวนการเฉพาะสำหรับการจัดการความขัดแย้งในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะและของเสีย

Gotame (2012: 162-165) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะและของเสียตามหลักปรัชญาภูมิศาสตร์ในรัฐกาฐมาณฑุ ประเทศเนปาล โดยการใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัยและสัมภาษณ์ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 82 คน โดยใช้ระเบียบวิธีทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล โดยผลการวิจัยพบว่า (1) ในการแยกขยะออกจากแหล่งกำเนิดนั้น ประมาณ 70% ของขยะทั้งหมดที่เกิดขึ้นในเมือง Kathmandu ถือเป็นประเภทอินทรีย์ (2) ขยะประเภทอินทรีย์จะถูกทำปุ๋ยหมักโดยชุมชนทุกชุมชนมีวิธีการในการแปรรูปขยะที่แตกต่างกัน (3) บริษัท เอกชน เป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการจัดการขยะและของเสีย โดยมีการสนับสนุนและให้ความรู้ในการจัดการของเสียแก่ประชาชนในครัวเรือน (4) มีการนำร่องการจัดการขยะมูลฝอยแก่ชุมชน จำนวน 3 แห่ง ในพื้นที่ Chamati ซึ่งพบว่า ชุมชนทั้ง 3 แห่งมีการจัดการขยะและของเสียที่มีความยั่งยืนมากขึ้น (5) การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนอื่นๆ ในกิจกรรมการจัดการขยะและของเสียยังอยู่ในระดับต่ำ

### 3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ตัวแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาคร ใช้วิธีการวิจัยเชิงผสม (Mixed Methods Research)

3.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ตัวแทนครัวเรือนในจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 79,952 ครัวเรือน (สำนักงานจังหวัดสมุทรสาคร, 2560) โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาด

กลุ่มสำเร็จรูป ด้วยวิธีของ Krejcie and Morgan โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% ที่ระดับค่าความเชื่อมั่น 95% (Krejcie and Morgan, 1970: 308) ทำให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 384 คน

3.2 ผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ 16 คน ประกอบด้วย (1) ตัวแทนส่วนราชการ จำนวน 9 คน (2) ตัวแทนจากเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 7 คน โดยใช้การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้พัฒนาขึ้นมาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ประกอบด้วย (1) แบบสอบถามที่ผ่านความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน โดยใช้เทคนิค IOC ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.91 และจากการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามจากประชากรที่ไม่ใช่ตัวอย่างจำนวน 30 ราย ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach' Alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.891 ผู้วิจัยและทีมวิจัยดำเนินการเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง และ (2) แบบสัมภาษณ์

#### 4. ผลการวิจัย

4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 67.71 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 33.59 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 34.11 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 45.57 และมีรายได้ 15,001-30,000 บาท ต่อเดือน ร้อยละ 34.11

4.2 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.17 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดได้ดังนี้ ปัจจัยความต้องการทำประโยชน์ต่อสังคม (ค่าเฉลี่ย 3.66) ปัจจัยความตระหนัก (ค่าเฉลี่ย 3.54) ปัจจัยความต้องการทางสังคมกับผู้อื่น (ค่าเฉลี่ย 3.44) ปัจจัยความต้องการตอบสนองสถานะทางจิต (ค่าเฉลี่ย 3.42) ปัจจัยการรับรู้ข่าวสาร (ค่าเฉลี่ย 3.31) ปัจจัยความสนใจหรือห่วงกังวลร่วมกัน (ค่าเฉลี่ย 3.28) ปัจจัยการตกลงร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.27) ปัจจัยความเดือดร้อนหรือความไม่พึงพอใจร่วมกัน (ค่าเฉลี่ย 3.22) ปัจจัยความต้องการมีเกียรติหรือศักดิ์ศรี (ค่าเฉลี่ย 2.96) ปัจจัยความต้องการอำนาจ (ค่าเฉลี่ย 2.93) ปัจจัยความต้องการรู้จักกับบุคคลสำคัญ (ค่าเฉลี่ย 2.92) และ ปัจจัยความต้องการอิทธิพล (ค่าเฉลี่ย 2.25)

4.3 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาครโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดได้ดังนี้ ด้านการได้รับประโยชน์ (ค่าเฉลี่ย 3.79) ด้านการประเมินผล (ค่าเฉลี่ย 3.78) ด้านการดำเนินกิจกรรม (ค่าเฉลี่ย 3.77) ด้านการใช้ประโยชน์ (ค่าเฉลี่ย 3.73) ด้านการวางแผน (ค่าเฉลี่ย 3.44)

4.4 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรงระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาครกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาครมีดังนี้

**ตารางที่ 1** ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาคร

| Model $x_1 - x_{17}$                |          | Unstandardized |                       | Standardized                          | t     | Sig.  |
|-------------------------------------|----------|----------------|-----------------------|---------------------------------------|-------|-------|
|                                     |          | b              | S.E.                  | $\beta$ (Beta)                        |       |       |
| $\hat{Y}$                           | Constant | 1.07           | .22                   | -                                     | 4.88  | .00** |
| ระดับการมีส่วนร่วมของ               | $X_1$    | .08            | .06                   | .06                                   | 1.37  | .17   |
| ประชาชนในการจัดการขยะมูล            | $X_2$    | .08            | .03                   | .14                                   | 2.71  | .01** |
| ฝอยขององค์กรปกครองส่วน              | $X_3$    | .06            | .02                   | .13                                   | -2.84 | .00** |
| ท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาคร          | $X_4$    | -.05           | .03                   | -.08                                  | -1.79 | .07   |
| โดยรวม                              | $X_5$    | .07            | .04                   | .10                                   | 2.04  | .04*  |
|                                     | $X_6$    | .12            | .04                   | .18                                   | 3.04  | .00** |
|                                     | $X_7$    | .02            | .04                   | .03                                   | .55   | .58   |
|                                     | $X_8$    | .22            | .04                   | .31                                   | -5.22 | .00** |
|                                     | $X_9$    | .02            | .05                   | .03                                   | .43   | .67   |
|                                     | $X_{10}$ | -.05           | .03                   | -.07                                  | -1.53 | .13   |
|                                     | $X_{11}$ | .08            | .05                   | .09                                   | 1.62  | .11   |
|                                     | $X_{12}$ | .10            | .05                   | .12                                   | 2.15  | .03*  |
|                                     | $X_{13}$ | .09            | .05                   | .10                                   | 1.84  | .07   |
|                                     | $X_{14}$ | -.03           | .05                   | -.03                                  | -.67  | .50   |
|                                     | $X_{15}$ | .14            | .05                   | .16                                   | 2.99  | .00** |
|                                     | $X_{16}$ | .11            | .05                   | .11                                   | 2.12  | .03*  |
|                                     | $X_{17}$ | .35            | .06                   | .32                                   | 5.64  | .00** |
| a. Dependent Variable = $\hat{Y}_i$ |          | R = 0.71       | R <sup>2</sup> = 0.51 | R <sup>2</sup> <sub>Adj.</sub> = 0.48 |       |       |

$\hat{Y}$  = ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาคร โดยรวม

\* = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

\*\* = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ปัจจัยที่นำมาศึกษา ทั้ง 17 ตัวแปร มีความสัมพันธ์พหุคูณกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมเท่ากับ 0.71 ( $R = 0.71$ ) แสดงว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 17 ตัวแปรรวมกันมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าความสัมพันธ์สูง คือ ร้อยละ 71.00

ปัจจัยที่นำมาศึกษาวิจัยทั้ง 17 ตัวแปร มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงหรือการผันแปรกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมเท่ากับ 0.51 ( $R^2 = 0.51$ ) แสดงว่าตัวแปรอิสระทั้ง 17 ตัวแปร สามารถอธิบายการผันแปรหรือการเปลี่ยนแปลงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมได้อย่างถูกต้องร้อยละ 51.00

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 มีจำนวน 6 ปัจจัย และที่ระดับ 0.05 มีจำนวน 3 ปัจจัย รวมเป็น 9 ปัจจัย สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ ซึ่งสามารถเรียงลำดับจากตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการผันแปรในตัวแปรตามในแบบคะแนนมาตรฐานมากที่สุดไปหาน้อย ดังนี้ (1) ปัจจัยการรับรู้ข่าวสาร (2) ปัจจัยความต้องการทำในสิ่งที่เป็ประโยชน์ต่อสังคม (3) ปัจจัยความต้องการทางสังคมกับผู้อื่น (4) ปัจจัยการตกลงร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงชุมชน (5) ปัจจัยอายุ (6) ปัจจัยระดับการศึกษา (7) ปัจจัยความต้องการตอบสนองสภาวะทางจิต (8) ปัจจัยความตระหนัก และ (9) ปัจจัยรายได้ โดยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาครโดยรวมมากที่สุด 3 ลำดับแรกได้แก่ ปัจจัยการรับรู้ข่าวสาร ( $X_{17}$  Beta = 0.32) รองลงมาคือ ปัจจัยความต้องการทำในสิ่งที่เป็ประโยชน์ต่อสังคม ( $X_8$  Beta = 0.31) และสุดท้าย คือ ปัจจัยความต้องการทางสังคมกับผู้อื่น ( $X_6$  Beta = 0.18) ดังนั้น จะสามารถสร้างสมการถดถอยเชิงเส้นตรง ในรูปคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

สมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ (Unstandardized) มีดังนี้

$$\hat{Y} = 1.07 + (0.08X_2) + (0.06X_3) + (0.07X_5) + (0.12X_6) + (0.22X_8) + (0.10X_{12}) + (0.14X_{15}) + (0.11X_{16}) + (0.35X_{17})$$

เมื่อ  $\hat{Y}$  = ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาครโดยรวม ในรูปคะแนนดิบ (Unstandardized)

สมการถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized) มีดังนี้

$$\hat{Z} = 0.14Z_2 + 0.13Z_3 + 0.10Z_5 + 0.18Z_6 + 0.31Z_8 + 0.12Z_{12} + 0.16Z_{15} + 0.11Z_{16} + 0.32Z_{17}$$

เมื่อ  $\hat{Z}$  = ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาครโดยรวม ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาคร โดยข้อเสนอแนะในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาครที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) ควรมีการประชาสัมพันธ์ถึงหน้าที่ในการจัดการขยะของประชาชนให้มากขึ้น 2) หน่วยงานในท้องถิ่นควรจัดกิจกรรมเพื่อรณรงค์การจัดการขยะของประชาชน และ 3) ควรจัดให้มีค่าตอบแทนแก่สมาชิกอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้านเพื่อจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาคร ประกอบด้วย แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยโดยการใช้ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยความต้องการ ปัจจัยความใส่ใจร่วมกันของชุมชน และปัจจัยความตระหนักและการรับรู้ ซึ่งประกอบ 4 กิจกรรม ได้แก่ 1) โครงการจัดการและคัดแยกขยะครัวเรือน 2) การจัดโครงการไลน์ประชาสัมพันธ์การใช้ถุงพลาสติก 3) การจัดตั้งโครงการสิ่งแวดล้อมเด็กต้นแบบ และ 4) การจัดตั้งโครงการธนาคารขยะ ซึ่งรูปแบบดังกล่าวเป็นกิจกรรมส่งเสริมให้บุคคลมีจิตสำนึกต่อปัญหาและประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งการมีส่วนร่วมถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด เพราะการที่บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นสามารถทำให้ขยายผลได้กว้างขึ้นและรูปแบบที่ได้ก็จะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเช่นกัน รวมถึงควรส่งเสริมให้ประชาชนกลุ่มอื่นๆ ของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ตั้งแต่การลดการผลิตขยะมูลฝอยการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้ง กระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการวางแผนการปฏิบัติการและการติดตามประเมินผลโดยมีการบูรณาการและการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจะทำให้การจัดการขยะมูลฝอยในมีความยั่งยืนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

## 5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

### 5.1. สรุปและอภิปรายผล

1. ตัวแปรปัจจัยการรับรู้ข่าวสาร และปัจจัยความตระหนัก เป็นปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงต่อการตัดสินใจที่จะมีหรือไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะต่างๆ โดยในสถานการณ์หนึ่งๆ บุคคลจะมีการกลั่นกรองเชิงการรับรู้ ผ่านทางการใช้ความรู้ ค่านิยมและทัศนคติของตัวเองและอาจจะมีส่วนกระตุ้นทางการเมืองเข้ามาเป็นสิ่งที่สร้างแรงจูงใจในการตัดสินใจ นอกจากนี้ทรัพยากรและทักษะที่แต่ละคนมีอยู่รวมทั้งบุคลิกภาพของแต่ละปัจเจกชนก็มีผลต่อการตัดสินใจที่จะมีหรือไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองเช่นกัน ท้ายที่สุดเมื่อบุคคลตัดสินใจที่จะมีหรือไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองแล้ว ผลลัพธ์จากการตัดสินใจดังกล่าวจะเป็นข้อมูลย้อนกลับไปเป็น

ประสบการณ์ต่อการกลั่นกรองเชิงการรับรู้ของบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Minn; Srisontisuk and Laohasiriwong (2010: 209-222) ที่ได้ศึกษาถึงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะในประเทศพม่าที่พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนจะมีประสิทธิผลมากขึ้นเมื่อประชาชนเข้าใจ (แทนที่จะรับรู้ถึงปัญหา) ถึงผลกระทบที่เป็นอันตรายของพฤติกรรมและตระหนักถึงบทบาทและความรับผิดชอบของตน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Scavo and Chris (2016: 314) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของการรับรู้สื่อที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ของประชาชน พบว่า การรับรู้และการตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ในการมีส่วนร่วมจะส่งผลให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะต่างๆ เพื่อตอบสนองการตระหนักรู้ที่เกิดจากอิทธิพลของสื่อต่างๆ ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ความรู้ ความเข้าใจของประชาชนที่เกิดจากการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายจะส่งผลให้ประชาชนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย และส่งผลให้ประชาชนเกิดพฤติกรรมการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายต่อไป

2. ตัวแปรปัจจัยความต้องการทำในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ต่อสังคม ปัจจัยความต้องการทางสังคมกับผู้อื่น และปัจจัยความต้องการตอบสนองสถานะทางจิต เป็นปัจจัยเชิงจิตวิทยาที่ส่งผลให้บุคคลเกิดแรงขับเคลื่อนหรือจูงใจให้บุคคลแสดงพฤติกรรมในด้านต่างๆ ออกมา ซึ่งหากบุคคลเกิดความต้องการทางสังคมและ/หรือมีความต้องการทำในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ต่อสังคม จะส่งผลให้บุคคลเกิดความต้องการตอบสนองสถานะทางจิต และนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตนเองดังกล่าวดังนั้น ทั้ง 3 ปัจจัยจึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Milbrath and Goel (1977: 14-21) ที่ได้พบว่าปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ของประชาชน ได้แก่ ปัจจัยความต้องการทางจิตใจร่างกายและสังคมซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมประชาชน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Osborn and Gaebler (1992: 217-310) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการในการมีส่วนร่วมในภาคประชาชน โดยพบว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ประชาชนเกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ต่างๆ ได้แก่ ความต้องการที่จะตอบสนองดังนี้ ความต้องการที่จะเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น ความต้องการทำในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ สังคมหรือกลุ่มของตน ความต้องการมีเกียรติและศักดิ์ศรี และความต้องการที่จะตอบสนองสถานะทางจิต นอกจากนี้ ผลการวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิลลิตัน ศรีรัตนกุล และคณะ (2559: 211-213) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยซึ่งส่งผลในทางบวกให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำจัดขยะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ความต้องการมีส่วนร่วมในการที่จะกระตุ้นให้สมาชิกอื่นๆในชุมชนให้เข้ามาทำประโยชน์

3. ตัวแปรปัจจัยอายุ ระดับการศึกษา และรายได้ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาครโดยรวม ซึ่งเป็นเพราะปัจจัยอายุ ระดับการศึกษา และรายได้ เป็นคุณลักษณะทางชีวสังคมของบุคคล ที่ส่งผลให้บุคคลมีความคิด เจตคติ ความต้องการ ตลอดจนพฤติกรรมต่างๆ รวมถึงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันออกไป เช่น ผู้ที่มีอายุมากหรืออาวุโสจะมีแนวโน้มจะเข้าร่วมกิจกรรม สาธารณะประโยชน์ต่างๆ น้อยกว่าผู้มีอาวุโสน้อยหรือคนหนุ่มสาว ในขณะที่ผู้ที่มีระดับการศึกษาที่สูง และมีความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจหรือมีรายได้สูง จะมีแนวโน้มจะเข้าร่วมกิจกรรม สาธารณะประโยชน์ต่างๆ มากกว่า กลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำ หรือขาดความพร้อมทางเศรษฐกิจ นั่นเอง ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า ตัวแปรปัจจัยอายุ ระดับการศึกษา และรายได้ ทั้งนี้ ผลวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Orfield (1988: 84-85) เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในมลรัฐ Orlando โดยผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยเพศ และรายได้ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสมบัติ อารังธัญวงศ์ (2542 : 335) ที่ชี้ให้เห็นถึงปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของบุคคลในฐานะปัจเจกชนได้ โดยพบว่า ปัจจัยอายุ คือ ผู้ที่มีอายุมากจะเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ทางสังคมน้อยกว่าคนหนุ่มสาว ส่วนปัจจัยฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมและการศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับความผูกพันทางการเมือง นอกจากนี้ ปัจจัยเพศมีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม โดยเพศชายมีจิตสำนึกต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมมากกว่าเพศหญิง ซึ่งเป็นจากกระบวนการขัดเกลาทางสังคมที่ให้เพศชายเป็นผู้นำทุกด้าน ส่วนเพศหญิงเป็นผู้ตาม นอกจากนี้ ผลการวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Kenneth; Stewart; and England. (1989: 165-166) ที่ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณประโยชน์ของประชาชนว่า ปัจจัยสำคัญของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณประโยชน์ภาคประชาชนนั้น เกิดจากระดับการศึกษา รายได้และ ลักษณะอาชีพของบุคคลนั้นๆ

4. ตัวแปรปัจจัยการตกลงร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงชุมชน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาคร เพราะการตกลงร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงชุมชนเป็นผลที่เกิดมาจากการรับรู้ข่าวสาร และการตระหนักรู้ของบุคคลซึ่งอาศัยอยู่ร่วมกันในชุมชน ถึงความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องมีการร่วมกันเพื่อเปลี่ยนแปลงและพัฒนาชุมชนของตนเอง ซึ่งเมื่อบุคคลได้รับการขัดเกลาและกล่อมเกลาจากสังคมหรือชุมชนให้เกิดการตระหนักรู้ถึงความสำคัญและความจำเป็นดังกล่าว จะส่งผลให้บุคคลเกิดความต้องการที่จะร่วมกันกับสมาชิกอื่นๆ ในชุมชนในการดำเนินการต่างๆ ที่จำเป็นเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาชุมชน อันมีลักษณะเป็นการตกลงร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงชุมชนระหว่างสมาชิกในชุมชนนั่นเอง ทั้งนี้ ผลวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุกันยา บัวลาด (2560 : 174-175) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยพบว่า ปัจจัยการมองเห็นปัญหาขยะมูลฝอยร่วมกันในชุมชนโดยตัวแปรดังกล่าวสามารถร่วมกันพยากรณ์การจัดการขยะมูลฝอยที่มี

ประสิทธิภาพของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Minn; Srisontisuk and Laohasiriwong (2010: 209-222) ที่ได้ศึกษาถึงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะในประเทศพม่าโดยผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยมีประสิทธิภาพมากขึ้น เมื่อมีปัจจัยการตระหนักถึงบทบาทและความรับผิดชอบของตนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยในชีวิตประจำวันของประชาชน นอกจากนี้ ผลการวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Harry; Blair; Fisk; Hall and Schaenman (1992: 114-116) ที่ได้เสนอแนวคิดสำหรับการมีส่วนร่วมที่จะพัฒนาคอร์บครัว กลุ่มละแวกบ้าน ชุมชนและสังคม ให้มีการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้เจริญก้าวหน้าขึ้นเกิดจากแนวความคิดสำคัญคือ การตกลงร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชน โดยเป็นการตกลงร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนไปในทิศทางที่พึงปรารถนาระหว่างสมาชิกในชุมชน

5. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า อยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นผลมาจากการที่ประชาชนในท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร มีการสนับสนุนทรัพยากรหรือประสานความร่วมมือในการเก็บขยะใส่ภาชนะไปจนถึง การรวบรวมขยะจากแหล่งต่างๆ แล้วนำไปใส่ในยานพาหนะเพื่อขนส่งต่อไปยังสถานที่กำจัดโดยมีการสนับสนุนทรัพยากรหรือประสานความร่วมมือในการจัดเก็บขยะเพื่อทำประโยชน์อื่นๆ และจากการนำขยะที่เก็บรวบรวมจากชุมชนขนส่งต่อไปยังสถานที่กำจัดขยะ หรือ หรือนำไปใช้อย่างอื่น ตลอดจนได้รับประโยชน์จากการเก็บขยะใส่ภาชนะไปจนถึงการรวบรวมขยะจากแหล่งต่างๆ เพื่อขนส่งต่อไปยังสถานที่กำจัดได้รับประโยชน์จากการทำให้ขยะสะดวกต่อการเก็บขนขยะ อีกทั้งยังทราบถึงปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการเก็บขยะใส่ภาชนะไปจนถึงการรวบรวมขยะจากแหล่งต่างๆ เพื่อขนส่งต่อไปยังสถานที่กำจัด ส่งผลให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาครทั้งโดยรวม และในรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุกัญญา บัวลาด (2560) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยผลการวิจัยพบว่า การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อมรรัตน์ ช่างฉาย (2559) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของผู้ประกอบการร้านค้าตลาดโรงเกลือ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว โดยผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการร้านค้าโดยรวม มีพฤติกรรมการร่วมจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปฏิบัติมากถึงมากที่สุดทั้งโดยรวมและในรายด้านทุกๆด้าน

6. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ประกอบด้วย 4 กิจกรรม ได้แก่ 1) โครงการจัดการและคัดแยกขยะครัวเรือน 2) การจัดโครงการไลน์ประชาสัมพันธ์ลดการใช้ถุงพลาสติก 3) การจัดตั้งโครงการสิ่งแวดล้อมเด็ก

ต้นแบบ และ 4) การจัดตั้งโครงการธนาคารขยะ ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่ารูปแบบดังกล่าวเป็นกิจกรรมส่งเสริมให้บุคคลมีจิตสำนึกต่อปัญหาและประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งการมีส่วนร่วมถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด เพราะการที่บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นสามารถทำให้ขยายผลได้กว้างขึ้นและรูปแบบที่ได้ก็จะมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นเช่นกัน รวมถึงควรส่งเสริมให้ประชาชนกลุ่มอื่นๆ ของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ตั้งแต่การลดการผลิตขยะมูลฝอยการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้ง กระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการวางแผนการปฏิบัติการและการติดตามประเมินผลโดยมีการบูรณาการและการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจะทำให้การจัดการขยะมูลฝอยในมีความยั่งยืนและมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุกัญญา บัวลาด (2560: 174-175) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยนั้น ควรมีการให้ความรู้ประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธี มีการสร้างความเข้าใจอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับผลกระทบของปัญหาขยะมูลฝอย และควรมีโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประกวด หรือให้รางวัลครัวเรือนที่สามารถจัดการขยะมูลฝอย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของจันทร์เพ็ญ มินคร (2554: 12-14) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลบางนางลี่ อำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยผลการวิจัยพบว่า รูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยนั้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลดจำนวน/ปริมาณขยะ เช่น โครงการนำถุงผ้าหรือภาชนะอื่นไปตลาดเพื่อใส่ของแทนการใส่ถุงพลาสติก และโครงการ/กิจกรรมการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ด้านการคัดแยกขยะ รวมถึงควรมีการจัดโครงการหรือกิจกรรมที่เป็นการสร้างการรับรู้ และความตระหนักให้แก่ประชาชนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง เช่น กิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะด้วยวิธีต่างๆ เป็นต้น

## 5.2 ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้

1. ในการนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาครนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยโดยการใช้ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยความต้องการ ปัจจัยความใส่ใจร่วมกันของชุมชน และปัจจัยความตระหนักและการรับรู้ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมสำหรับการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย จำนวน 4 โครงการกิจกรรมได้แก่ โครงการจัดการและคัดแยกขยะครัวเรือน การจัดโครงการไลน์ประชาสัมพันธ์ลดการใช้ถุงพลาสติก การจัดตั้งโครงการสิ่งแวดล้อมเด็กต้นแบบ และการจัดตั้งโครงการธนาคารขยะ เนื่องจากแนวทางดังกล่าวเป็นกิจกรรมส่งเสริมให้บุคคลมีจิตสำนึกต่อปัญหาและประโยชน์ร่วมกัน รวมถึงควรส่งเสริมให้ประชาชนกลุ่มอื่นๆ ของ

ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ตั้งแต่การลดการผลิตขยะมูลฝอย การคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้ง การวางแผนการปฏิบัติการ และการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องจะทำให้การจัดการขยะมูลฝอยในมีความยั่งยืนและมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2. ในการนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาขยะในท้องถิ่นนั้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องมีการบูรณาการ และการพัฒนาอย่างต่อเนื่องร่วมกันในการนำตัวแบบพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาครเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ไปใช้เพื่อเป็นกลยุทธ์/แนวทางสำหรับการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาครต่อไป

### 5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาสมการเชิงโครงสร้างของปัจจัยซึ่งมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อื่นๆ เพื่อนำไปสู่สร้างตัวแบบในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อื่นๆ ซึ่งประสบกับปัญหาในการจัดการขยะในลักษณะที่คล้ายกัน

2. ควรมีการศึกษาถึงความสำเร็จหรือสัมฤทธิ์ผลของการนำตัวแบบพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาครไปใช้ทั้งในเขตพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร และพื้นที่อื่นๆ ซึ่งประสบปัญหาขยะของประเทศไทย

### เอกสารอ้างอิง

- คะนิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ. (2545). แนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 : ปัญหา อุปสรรค และทางออก. กรุงเทพฯ : ธรรมดาเพล.
- จันทร์เพ็ญ มินคร. (2554). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลบางนางลี่ อำเภอมโนรมย์ จังหวัดสุพรรณบุรี. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- นิธินาถ เจริญโกคราช. (2559). การปลูกสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่เยาวชนกลุ่มน้ำโขง. พิษณุพนธ์, 14 (1): 35.

- นิรมล กุลศรีสมบัติ,และพรสรร วิเชียรประดิษฐ์. (2556). **กลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการชุมชนของประเทศญี่ปุ่น**. การประชุมวิชาการระดับชาติ "การพัฒนาคน ชุมชน องค์การ และสังคม พัฒนบริหารศาสตร์กับทางเลือกใหม่ด้านการพัฒนาในอนาคต," 13-14 มิถุนายน 2556, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วิมลรัตน์ ศรีรัตนกุล, กสมล ชนะสุข และจุฑามาส ศรีชมภู. (2559). **การศึกษาแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลทุ่งขวาง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม**. นครปฐม: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สถาบันที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในราชการ. (2555). **สภาพปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการขยะ**. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนาประสิทธิภาพในราชการ.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2542). **การเมือง: แนวความคิดและการพัฒนา** (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สำนักงานจังหวัดสมุทรสาคร. (2560). **แผนยุทธศาสตร์จังหวัดสมุทรสาคร (พ.ศ.2561-2564)**. สมุทรสาคร : สำนักงานจังหวัดสมุทรสาคร.
- สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสมุทรสาคร. (2560). **สถานการณ์ขยะมูลฝอยของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2560**. กรุงเทพฯ: ส่วนขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล กรมควบคุมมลพิษ.
- สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. (2543). **นโยบายและกฎหมายด้านการจัดการมูลฝอยของประเทศ** ไทย. กรุงเทพฯ: คำปายอิมเมจจิง.
- สุกัญญา บัวลาด. (2560). **ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอมือเมือง จังหวัดมหาสารคาม**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อมรรัตน์ ช่างฉาย. (2559). **รูปแบบการพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของผู้ประกอบการร้านค้าตลาดโรงเกลือ อำเภออรัญประเทศ**. ดุษฎีนิพนธ์หลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษา สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา. ปทุมธานี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- อรพินท์ สฟโชคชัย. (2550). **การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- Gotame, Manira. (2012). **Community Participation In Solid Waste Management Kathmandu Master of Philosophy in Development**. Norway: Geography Department, University of Bergen.

- Harry, H. P., Blair, L. F., Donald, H.J & Schaenman, (1992). **How effective is your Community Service?** (2 nd ed.). Washington, D.C.: Urban Institute and International City Management Association.
- Kenneth, M., Stewart, J. & England, R. (1989). **Race, Class, and Education.** Madison: University of Wisconsin.
- Krejcie, R., V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sampling Size for Research Activities. **Education and Psychological Measurement, 10** (11): 308-316.
- Kurian, Joseph. (2005). **Stakeholder participation for sustainable waste management.** India: Centre for Environmental Studies Anna University.
- Milbrath, L. & Goel, W. (1977). **Political Participation How and Why Do People Get Involved in Politics (2nd ed.).** Chicago: Rand McNally.
- Minn, Z., Srisontisuk, S. & Laohasiriwong, W. (2010). Promoting People's Participation in Solid Waste Management in Myanmar. **Research Journal of Environmental Sciences, 23** (6): 212-219.
- Nie, Norman & Verba, Sidney. (1969). **Political Participation.** (2nd ed.). Massachusetts: Addison Wesley.
- Orfield, Gary. (1988). **Gender, Income and Career Inequality Political Participation.** Orlando: Harcourt, Brace & Jovanovich.
- Osborn, D. & Gaebler, T. (1992). **Needs of Participation.** Reading, Massachusetts: Addison-Wesley.
- Scavo, A. & Snow, C. (2016). **Media Action's governance programs and political participation.** Massachusetts: Addison Wesley.
- Wiedemann, P. M. (1993). **Public participation in waste management decision making: Analysis and management of conflicts.** Massachusetts: The institute for Social Research.